

25.01.2019.
 02 219

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
 родитеља и име Стевановић Радула Кристина
 Датум и место рођења 27.06.1982. година, Ниш

Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу
 Факултет Правни факултет у Нишу
 Студијски програм Право
 Звање Дипломирани правник
 Година уписа 2001.
 Година завршетка 2006.
 Просечна оцена 8.55

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
 Факултет
 Студијски програм
 Звање
 Година уписа
 Година завршетка
 Просечна оцена
 Научна област
 Наслов завршног рада

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
 Факултет Правни факултет у Нишу
 Студијски програм Право
 Година уписа 2014.
 Остварен број ЕСПБ бодова 120
 Просечна оцена 9.50

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације Поступак пред Међународним центром за решавање инвестиционих спорова (ICSID) као функционално апелациони систем
 Име и презиме ментора, звање др Александар Ћирић, редовни професор Државног универзитета у Новом Пазару др Предраг Цветковић, редовни професор Правног факултета Универзитета у Нишу
 Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације Одлука Научно-стручног већа за друштвено-хуманистичке науке број 8/18-01-005/16-054 од 11.07.2016. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна 332 стране
 Број поглавља 5 поглавља
 Број слика (шема, графикона) /
 Број табела /
 Број прилога /

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Кристина Стевановић, Легитимитет обавезивања државе на решавање инвестиционих спорова пред међународним форумом, <i>Право и привреда</i>, бр. 4-6, 2018, стр. 476-484.</p> <p>У раду се указује на праксу државада, у циљу привлачења страних улагања, закључују билатералне споразуме о третману и заштити страних инвестиција, као и да уговарају надлежност међународне арбитраже за решавање инвестиционих спорова. Констатује се да Република Србија има изграђену праксу у овој области, те да је већини закључених инвестиционих споразума уговорила надлежност Центра за решавање инвестиционих спорова између држава и држављана других држава (<i>ICSID</i>). У правној доктрини се развило учење о јавно-правној природи <i>ICSID</i>-а, према коме се приликом решавања конкретног спора разматрају и процењују и регулаторне активности државе. Овај рад анализира идеју о потреби обезбеђивања легитимитета обавезивања државе на решавање спорова пред овим форумом. Истражује се и могућност обезбеђења овог легитимитета кроз два различита нивоа: са аспекта остваривања интереса државе као суверена и са аспекта остваривања интереса домаћих привредних субјеката, односно грађана државе домаћина који могу бити погођени присуством страног инвеститора на домаћем тржишту.</p>	M51
2	<p>Кристина Анђелић, Инвестиционе арбитраже као механизам глобалног управљања, <i>Право и привреда</i>, бр. 4-6, 2017, стр. 533-544.</p> <p>У овом раду, ауторка разматра идеју да су се инвестиционе арбитраже трансформисале из <i>inter partes</i> модела за решавање спорова у механизам са елементима међународног јавног права. Кроз инклузију ових елемената, инвестиционе арбитраже су постале хибридни процес који спаја две функције. Прва је решавање спора инвеститора и државе. Друга, која није видљива <i>prima facie</i>, јесте да се кроз наведено решавање суштински оцењују регулаторне активности државе у спору. Кроз исход спора којим се потенцијално одређује компензација за инвеститора, препознаје се индиректни покушај утицања на понашање држава и будуће опредељење њихових политика и мера. Активности инвестиционих арбитража у правцу описане оцене спадају у активности са карактером глобалног управљања. Рад приказује теоријске основе овог концепта кроз пример Аргентине, објашњавајући их кроз механизме за решавање спорова у оквиру <i>ICSID</i>-а. Аргентина је као пример изабрана јер је типични представник држава које су из економске кризе упале у такозвану „инвестициону кризу“. Кроз анализу аргентинског примера, опредељује се значај овог концепта и за нашу државу.</p>	M51
3	<p>Kristina Andelić, In Search for the Optimal Model for Resolving International Investment Disputes, <i>FACTA UNIVERSITATIS Series: Law and Politics</i> Vol. 14, No 4, 2016, pp. 531-540.</p> <p>Међународни центар за решавање инвестиционих спорова (<i>ICSID</i>) се наметнуо као ауторитативни форум за решавање инвестиционих спорова. Међутим, последњи период је обележен питањима кризе његовог легитимитета. Истовремено, у оквиру ТТIP преговора, Европска Комисија је предложила формирање Међународног инвестиционог суда. Још увек је неизвесно да ли ће овај предлог бити усвојен и реализован, али међу ефектима које треба да оствари је замена постојећег „инвеститор-држава“ система за решавање спорова, чији је представник <i>ICSID</i>. Овај рад истражује јединственост <i>ICSID</i>-а фокусирањем на одређени део поступка, који се односи на поништење арбитражне одлуке. Анализа која је заступљена у раду показује да поступак поништења покреће значајна правна и политичка питања, која имају велики потенцијал да доведу у питање легитимитет самог концепта на коме почива систем решавања инвестиционих спорова. У овом раду се разматра могућност оснивања Међународног инвестиционог суда, чиме</p>	M53

	би се потенцијално превазишли проблеми правне и политичке природе са којима се суочава ICSID систем.	
	Кристина Анђелић, Међународни центар за решавање инвестиционих спорова (ICSID) као компромис између судског спора и арбитраже, Право и привреда, бр. 7-9, 2016, стр. 316-328.	
4	<p>Међу моделима за решавање инвестиционих спорова, судски поступак и арбитраже се перципирају као међусобно супротстављени, јер судови представљају оличење државне власти, а арбитраже добровољно делегирање дела суверенитета. Дуализам судског поступка и арбитраже, схваћених у антагонистичком односу, добија на значају рађањем идеје о формирању Међународног инвестиционог суда. Ауторка у овом раду истражује ICSID систем, који представља компромис на линији између конкурентних модела за решавање инвестиционих спорова. Кроз приказ одређених кључних карактеристика ICSID-а: нивоа флексибилности уграђених у ICSID Конвенцију, правног ауторитета одлука које се одређују као функционално судске, хибридне правне природе поступка и могућности прилагођавања фрагментираним међународном инвестиционом праву; анализира се идеја о опредељивању структуриране арбитраже каква је ICSID, као оптималног модела за решавање инвестиционих спорова.</p>	M51
5	<p>Кристина Анђелић, Савремене тенденције у сагледавању улоге арбитра у решавању међународних инвестиционих спорова, Право и привреда, 2015, бр.7-9, стр. 227-239</p> <p>Ауторка у овом раду сагледава решавање спорова путем арбитража као модел који погодује динамици привредног живота међународне заједнице. Паралелно са развојем међународних економских односа, текао је и процес усавршавања овог начина решавања спорова и диференцијације међу арбитражама. Кроз сазревање разлика између трговинских и инвестиционих арбитража, створио се став да међународне инвестиционе арбитраже спадају у домен јавног права. Наведено карактерисање инвестиционих арбитража је од значаја за легитимизацију предмета инвестиционих спорова, као и за измењену садржину овлашћења арбитра, поготову у односу на суверена права држава. Стога је потребно обезбедити очување ауторитета арбитражних одлука и система решавања инвестиционих спорова у целини: ауторитета који може бити доведен у питање позивањем држава на суверено право да дефинишу сопствене јавно-правне интересе. У раду се као један од начина испуњења овог задатка анализира измењена улога арбитра у поступку решавања инвестиционих спорова.</p>	M51
6	<p>Kristina Andelić, The Application of the Most Favored Nation Clause to the Procedural Provisions of Bilateral Investment Treaties: Possibilities for Establishing ICSID Jurisdiction for Resolving Investment Disputes, FACTA UNIVERSITATIS Series: Law and Politics, 2014, Vol. 12, No 2, str. 113 – 127</p> <p>Ауторка истражује проблеме везане за успостављање надлежности ICSID-а применом клаузуле највећег повлашћења (МФНклаузуле) на одредбе ВИТ-а којима се уређује решавање спорова. У академским и стручним круговима пракса ICSID-а у овој области је предмет живе дебате: наиме, примена МФН клаузуле на процесно-правна питања захтева екстензивну интерпретацију одредби ВИТ-а. Стога је питање примене МФН клаузуле на права везана за решавање инвестиционих спорова питања од значаја за стабилност, предвидљивост и правну сигурност у међународном инвестиционом праву. У раду се анализирају три репрезентативна случаја у којима су ICSID трибунали донели одлуке о јурисдикцији на основу примене МФН клаузуле: <i>Maffezini</i>, <i>Plama</i> и <i>Salini</i>. Резултат спроведене анализе су смернице за рад инвестиционих арбитража у будућим споровима који се буду бавили питањем увођења процесно-правних овлашћења у „<i>tertium comparationis</i>“ МФН клаузуле.</p>	M53
7	<p>Kristina Andelić, Why ICSID Doesn't Need an Appellate Procedure, and What to Do Instead, Reshaping the Investor-State Dispute Settlement System – Journeys for the 21st century, vol. 4, 2015, str. 496-505</p> <p>ISSN 2315-9542, ISBN 978-90-04-29109-6 (hardbook), ISBN 978-90-04-29110-2 (e-book)</p> <p>Полазна премиса овог рада је да је систем за решавање инвестиционих спорова, због промена у међународном окружењу, подвргнут оштром суду јавног мњења и</p>	

преиспитивању његових решења. Разматрајући начин на који се може усмерити тренутни однос јавности према постојећим механизмима за решавање инвестиционих спорова, рад се фокусира на правила у оквиру ICSID-а. У раду се посебно анализирају предлози да се у ICSID уведе апелациони поступак и, на основу спроведене анализе, закључује да ова процедура не треба да постоји у оквиру Центра. Истраживање води закључку да узрок неповерења у систем није заснован на недостацима процедуре која је уређена ICSID Конвенцијом, већ порекло води из промењених околности у међународним економским односима. У раду се предлаже адаптација постојећих процедура на све израженији захтев за очувањем социјалног легитимитета система за решавање инвестиционих спорова.

Kristina Andelić, "A U.S.-China BIT - Resolution of Investment Disputes in the Context of Transparency Issues", *Transnational Dispute Management*, vol. 12 issue 1, 2015
www.transnational-dispute-management.com

URL: www.transnational-dispute-management.com/article.asp?key=2174

8 Један од значајних елемената којима се обезбеђује друштвени легитимитет инвестиционих арбитража је транспарентност. Узимајући у обзир да се међународно право уопште, а конкретно и међународно инвестиционо право, као и механизми за решавање спорова који настају поводом страних инвестиција, развијају под утицајем односа у међународној заједници, рад се фокусира на истраживање односа између две велике светске економске силе: Кине и САД. Сагледава се како односи моћи између ове две економије могу утицати на међународну трговину, токове страног капитала и конкретно, на модел система за решавање инвестиционих спорова. У раду се модел САД-Кина BIT-а узима као предмет анализе са фокусом на питања транспарентности, као елемента од значаја за будући развој инвестиционих арбитража. Рад идентификује различите традиције које негују Кина и САД у погледу транспарентности, као и како помирење ових различитости може обликовати даљу праксу у области решавања инвестиционих спорова.

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА

Кандидаткиња, Кристина Стевановић, објавила је 8 радова који су повезани са садржајем докторске дисертације. Кандидаткиња је 4 рада објавила пре одобрења теме докторске дисертације, а 4 рада након одобрења теме, од којих: три самостална рада објављена у часопису са листе часописа категорисаних од стране министарства надлежног за науку и један самостални рад у часопису који издаје Универзитет у Нишу.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Дисертација је написана на укупно 332 стране текста формата А4. У тексту је цитирано 9 књига и монографија (од којих је 7 објављено на српском језику, а 2 на енглеском језику), 92 чланка (5 објављених на српском језику, а 87 на енглеском језику), анализирани су текстови 7 међународних конвенција, 3 документа које је издао Секретаријат ICSID-а, као и одлуке које су доносили трибунали и *ad hoc* комитети ICSID-а у 20 случајева. Текст дисертације садржи 920 напомена.

Дисертација се састоји из уводног дела, три главе и завршног дела у коме су изложени закључци. Поједине главе у докторској дисертацији су подељене на одсеке, у складу са предметом истраживања и конкретним темама које су у њима разматране.

Увод садржи излагање о настанку ICSID-а: историјату, друштвеним околностима у којима је настао, као и основном циљу чијем остварењу је требало да служи. У овом делу дисертације се даје и кратак преглед поступка пред ICSID-ом и описују се тела и органи који имају надлежности у оквиру овог Центра. У Уводу се износе и опште карактеристике решавања спорова пред ICSID-ом и проблеми његовог даљег развоја, те указује на значај истраживања предмета дисертације.

Глава I носи назив „О правној природи ICSID-а и значају њеног одређивања за рад *ad hoc* комитета“. Састоји се из два дела. У првом делу се разматра идеја да је ICSID механизам за решавање инвестиционих спорова са елементима јавно-правног карактера. Идентификују се ови елементи и посебно се анализира сваки од њих, затим изводе закључци о утицају који имају на правну природу ICSID-а. У другом делу Главе I објашњава се зашто је опредељивање ICSID-а као инструмента са елементима јавно-правног карактера од значаја за рад *ad hoc* комитета.

Глава II носи назив „Елементи апелационе функционалности пред ICSID-ом“ и подељена је на два

одсека. Одсек I има наслов „Релативност коначности арбитражних одлука донетих у оквиру ICSID-а“ и подељен је на два дела. У првом делу се разматра значај коначности арбитражних одлука донетих у оквиру ICSID-а. Указује се да овај Центар негује принцип релативне коначности. У другом делу се описују поједини постарбитражни поступци предвиђени ICSID Конвенцијом, кроз које се операционализује принцип релативне коначности донетих одлука. Одсек II је насловљен „Поништење арбитражне одлуке као извор контроверзи у пост-арбитражном поступку пред ICSID-ом“. Овај одсек је подељен на 5 делова. У првом делу се анализирају разлози због којих се поступак за поништење одлуке посматра као проблем. У другом делу се износи историјат усвајања текста ICSID Конвенције којим је уређен поступак за поништење одлуке, како би се дао контекст за тумачење начина примене члана 52. Конвенције. У трећем делу се кроз приказ ставова изнетих у релевантној литератури указује на теоријско разграничење поступка за поништење одлука у ICSID систему од апелационог система у општем правном режиму. У четвртном делу се разматра пракса *ad hoc* комитета. Овај део је систематизован тако да се пракса разматра посебно за сваки од прописаних основа за поништење одлуке, кроз репрезентативне случајеве. Надаље се изводе закључци о томе да ли су у раду ових тела присутни елементи прерастања поступка за анулирање одлуке у апелациони поступак. Пети део у овом Одсеку даје сумарну анализу резултата истраживања приказаних у оквиру ове главе дисертације. Глава III носи назив „Утицај рада *ad hoc* комитета као функционално апелационих тела на легитимитет ICSID-а“. Ова Глава је подељена на два одсека. Одсек I је назван „Разлози *pro et contra* формалног увођења апелационог поступка у арбитражну процедуру пред ICSID-ом“. Овај одсек је подељен на три дела. У првом делу су дате уводне напомене у којима се указује да је разматрање идеје формалног увођења апелационог поступка у ICSID систем неопходно у контексту разматрања његовог легитимитета, У другом делу се указује на идеје да се у ICSID уведе апелациони поступак и описује се начин на који је сматрано да ова идеја треба да буде реализована. У трећем делу се истражује које циљеве треба да испуни увођење апелационог поступка у ICSID. Одсек II носи назив „Креирање теоријско-правног оквира за легитимизацију даљег рада *ad hoc* комитета“. Овај Одсек садржи 4 дела. Први део се састоји од уводних разматрања у којима се објашњава значај истраживања различитих теоријских концепата у контексту предмета истраживања докторске дисертације. Други део се бави описивањем конкретних теоријских концепата кроз које се може објаснити функционисање ICSID-а. Трећи део разматра одрживост описаних теоријских концепата о ICSID-у. У четвртном делу се дају предвиђања: које су перспективе даљег развоја *ad hoc* комитета у контексту анализираних ставова доктрине.

У последњем делу дисертације изнети су закључци који представљају синтезу датих анализа у тексту дисертације.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У дисертацији се идентификују, систематизују и анализирају аргументи који се баве проблематиком увођења апелационог поступка у ICSID систем. Истражују се узроци јављања оваквих аргумената у научној и стручној јавности, као и последице које могу имати на даљи развој и функционисање овог Центра.

У дисертацији се указује на промене у социо-економско-политичким односима, као и у начину функционисања ICSID трибунала и *ad hoc* комитета, које су овим променама условљене. Измењене околности у којима органи и тела овог Центра треба да наставе свој рад приказане су кроз идентификацију елемената које утичу на промену правне природе ICSID-а, која се манифестује кроз јавно-правни карактер. Резултати ове анализе се фокусирају на специфични предмет истраживања дисертације, односно на поступак за поништење одлука и објашњава се њихов значај за анализу рада *ad hoc* комитета и предвиђање правца у коме треба да се развија.

У дисертацији се идентификују спорни елементи у раду пост-арбитражних поступака у оквиру ICSID-а, са посебним освртом на поступак за поништење одлуке, као специфичног дела процедуре установљеног ICSID Конвенцијом. На основу спроведене анализе постојеће праксе која осликава начин функционисања ICSID-а, даје се класификација праваца мишљења *ad hoc* комитета.

Резултати истраживања спроведеног у оквиру докторске дисертације су водили извођењу аргументованих закључака којима се потврђују хипотезе постављене у пријави докторске дисертације. Литература коју је кандидаткиња користила је релевантна и усклађена са предметом истраживања докторске дисертације. У раду је дат опис и анализа случајева из праксе ICSID-а, који су опредељени као репрезентативни сагласно постављеним циљевима истраживања.

У складу са овим оценама, Комисија констатује да су у потпуности остварени шири и специфични циљеви истраживања докторске дисертације.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Теоријски значај дисертације се огледа у систематичном и целовитом приказу спровођења поступка за поништење одлука, као значајног дела процедуре ICSID-a.. Научној јавности дисертација обезбеђује извор сазнања о специфичном, контролном механизму који постоји у оквиру ICSID-a и начину његове примене у пракси. Кроз свеобухватну анализу поступања *ad hoc* комитета, дисертација нуди основ за предикцију исхода евентуалних покренутих захтева за поништење одлука донетих у оквиру ICSID-a. Дисертација пружа заинтересованој научној јавности основ за даље теоријске расправе у овој области, нарочито јер указује на специфичан феномен измене конвенцијског система *soft law* инструментима, који су уобличени у концепт глобалног управног права, као теоријске надоградње постојећег начина функционисања ICSID-a и односа који поводом тога настају на међународној економској сцени.

Дисертација има и практични значај, нарочито узимајући у обзир да Република Србија приликом закључивања билатералних инвестиционих споразума редовно уговара надлежност ICSID-a за решавање евентуалних инвестиционих спорова. Поред тога, 2009. године је регистрован први случај поднет против наше државе пред овим Центром, а до данас је регистровано укупно 6 случајева. У том смислу, истраживање спроведено у докторској дисертацији може бити од значаја приликом креирања будуће инвестиционе политике у држави, као и свеукупног третмана који се додељује страним инвеститорима.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидаткиња Кристина Стевановић самостално је поставила предмет и циљ истраживања докторске дисертације и определила методе научног истраживања. Структура дисертације је постављена на начин који омогућава систематичност и доследност у изношењу резултата спроведеног истраживања, анализа и изведених закључака. Приликом израде дисертације коришћена је релевантна и актуелна литература, која је цитирана у складу са академским принципима. У дисертацији се јасно уочава које идеје су дали цитирани аутори, а које износи кандидаткиња самостално. Кандидаткиња је коректно идентификовала репрезентативне случајеве из праксе ICSID-a. Закључци су систематизовани, формулисани јасно и прецизно и аргументовани. Поред тога, кандидаткиња указује на нове, актуелне феномене на међународној сцени и даје основ за даље теоријске расправе о предмету истраживања дисертације. Изнете оцене указују да се ради о докторској дисертацији која је резултат самосталног научног рада кандидаткиње.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Након разматрања докторске дисертације под називом «Поступак пред Међународним центром за решавање инвестиционих спорова (ICSID) као функционално апелациони систем» кандидаткиње Кристине Стевановић, Комисија сматра да ово дело представља оригиналан научни рад и допринос науци Међународног трговинског права и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета у Нишу да прихвати овај Извештај и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије

НСВ број 8/18-01-009/18-012

Датум именовања Комисије

13.12.2018. године

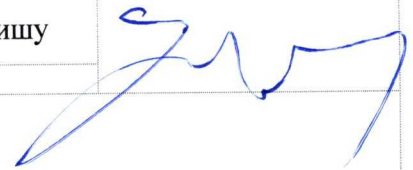
Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Александар Ђирић, редовни професор	Председник, ментор	
	Право, ужа трговинско-правна научна област (Научна област)	Државни универзитет у Новом Пазару (Установа у којој је запослен)	
2.	Предраг Цветковић, редовни професор	ментор, члан	
	Право, ужа трговинско-правна научна област (Научна област)	Правни факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Милена Ђорђевић, доцент	члан	
	Право, ужа трговинско-правна научна област (Научна област)	Правни факултет Универзитета у Београду (Установа у којој је запослен)	
4.	Урош Здравковић, доцент	члан	

Право, ужа трговинско-правна
научна област

(Научна област)

Правни факултет Универзитета у Нишу

(Установа у којој је запослен)

Датум и место:

Ниш, ____ . ____ . 2019.